

stil op zee

een eerbetoon in tien gedichten

dichter
bij
water

Een eerbetoon in tien gedichten aan zij die vermist
raakten tijdens de Watersnoodramp van 1953.
Geschreven door dichters van Eenzame Uitvaart Zeeland
ter gelegenheid van literair festival 'Dichter bij water'.

Watersnoodmuseum, Ouwkerk, 11 juli 2026

Dichters van dienst

Aschwin van den Abeele

Vos Broekema

Aukje-Tjitske Dieleman

Willem de Geus

Ingeborg Haalboom

Dianne Hoogstrate

Peter Knipmeijer

Eric van Laere

Hanneke Middelburg

Ingo de Moor

die eerste stilte zwaar als slaap over de schorren en de schelde die openscheurt die niet wacht niet kalm blijft maar woest inhaalt kolkt voorbijraast vloeibaar volume zonder beul of moraal louter een brute spier van zout die de geulen opeist de klei annexeert met een mistige dwingende architectuur van blinde muren en jij daar op de uiterste kruin van de dijk tussen paal en stug helmgras een splinter zonder naam zonder paspoort een ademsmalle hapering in het raderwerk roepend tegen de grijze stroom waar meeuwen als schokkende schimmen rauw verscheurd worden door de storm en alles is als ijs en gewetenloze arbeid de delta die jouw wezen niet waarneemt totdat de regen loodrecht muren van isolement trekt en de wereld krimpt tot een minuscuul stipje paniek onder een loden hemel die zichzelf handhaaft opgesloten in een dicht harnas maar dan kantelt het kader hoor je je adem die versmelt met de ritmische hartslag van de wind voel je de druppels die jouw gezicht haarscherp afdrukken in de aarde en je weet dat je wel degelijk bent gezien de elementen die niet wijken maar zich warm om je heen sluiten breekbaarheid genoteerd aanwezigheid onuitwisbaar geregistreerd in het grote

diepe geheugen van deze duivelse dag anoniem de troost om voor altijd gedragen te worden tot de tijd haar plooiën weer gladstrijkt het getij keert de wolken sluiten en het slik glanst als een onbeschreven blad terwijl de golven monotoon over basalt rollen alsof de geschiedenis blanco is alsof er nooit een menselijk oog heeft gekeken en de stilte erna verschilt niet van de stilte ervoor maar verschilt tot op de dag van vandaag in alles

Aschwin van den Abeele

Ik schrijf je vanaf een hoog en droog
Kun je onder water klokken horen luiden?
Ben je een rif een ziel in een amfora
onrustig rijpend tot een eindelijke tijd
je bepaalt
je toch voor iemands voeten smijft?

Ik schrijf je want er is een prachtig
één stuks knap aaneengesloten ongeluk.
Soms denken we in meetbare eenheden
Soms is het beter van niet

Alles gebeurt zo veel
vier vallende sterren
binnen twee minuten
ik durf niet meer naar beneden
te kijken om te zien hoe diep
ik gevallen raak

Ik spreek heel veel de waarheid,
toch, mijn godsbeeld mist een klinker –
na al die jaren de kleur wat sleets
Ik stel me zo voor dat je
onder water verder leeft

De wind ruimt naar het noorden
ik huil mul zand en alles bestaat al
blijkt al zo lang te bestaan

Er staat een paar laarzen bij de deur
Ze zijn gevuld met klei gedroogd daarna
waarna afgepelde restruimte resteert,
een rechtop overeind staande lullige hulzigheid
staart me aan, leegte gevulde gulzigheid

Ik schrijf je weer terug
Ik schrijf je voor een ... ;
Ik schrijf je terug in het alles.
Alles in het niets.

Beheptheid zegt het woord je iets
Mij een hoop verdriet. Verder niets.

Vos Broekema

Hoop

Ik hoopte dat je schip bestand was
tegen het sleur-kolk-beukende water
de weg-dak-rukkracht van de wind

dat je schip een bal was, de zee een kind
dat zich snel verveelde en je los zou laten

Ik hoopte dat we samen zouden praten
over geschreeuw in afgrijskoude golven
hoe verschrikkelijk al die jonggestorvenen
en hoe doodsbang we ieder waren

over het gebulder, de lange wacht
de stukgedrukte muren, verstormde daken
het stampen van je schip, hoe losgeslagen
en hoe jij en ik geluk hadden gehad

Ik hoopte dat het zo zou gaan

je reddingssloep spoelde
kapotverslagen aan

In het Water opgegaan

Een moeder vertelt na vijftig jaar hoe haar man en kind verdwenen

Alles kolkte, alles was koud
je huis is dan je huis niet meer
we probeerden nog iets mee
te pakken, van de kapstok
je weet niet wat je doet,
je weet niet. Weg, dat weet je

“Die boom daar!” riep je
met ons meisje in je sterke arm
stroom dreef ons tegen takken los
ik zie nog je arm, je hand
die naar haar pakt maar mist, en
hoe je haar dan achterna duikt
en ook nog omkijkt: ‘Tot zo, blijf hier’
hoe jullie verdwijnen.

Die film is in de jaren
met mijn leven heel stil
meegegroeid en nu, nu jij
drieëntachtig en ons meisje
van toen twee tweeënvijftig zou zijn,
nu lees ik in je blik van die nacht:
‘Tot straks, we zijn er zo’.

Willem de Geus

Vertel me over je verdrietige ogen
tijden terug

Er is geen plek meer
waar iemand je hand vasthoudt
vraagt

wat blijft als we hier niet meer zijn
waar we staan tot het sterven

onder een onmogelijk gemis
liggen diep verdrongen tranen

de meeste momenten mis je het meest
over vloed zal je nooit meer spreken

wat in de verste momenten ligt
ebt weg in een lumineus verlaten

je stemt de stilte
kijkt terug op al het water
hoe je dromen verdwenen in de golven

hoe al het geluid opging
in een stille zee

Breekgrens

woedend zijn de longen van de schepping
uitgetrokken tot windkracht 12
buiten schuurt de storm de wereld kaal
binnen staat de slaapster slapend op
voeten koud op het zeil
bewegend in haar droomwereld
waar haar lief haar omsluit
en water gehoorzaam
achter dijken blijft

ze loopt met open ogen, maar blind
de gang is een rivierbedding geworden
zwart water stijgt sneller dan de droom
haar kan loslaten
daar is de vloedgolf—
een gewelddadig rollen
tilt haar op, tilt haar bed op
tilt haar adem uit haar keel
ze waadt door het huis van haar vader
waar storm jankt in de schoorsteen

dan wordt buiten binnen
een groteske vis, een drijvend paard
geen grond meer.
zwaartekracht draait om
ze zinkt in vloeibare tijd

longen smeken om lucht
moeten zich overgeven aan wat is
haar mond open—
niet om te schreeuwen,
maar voor het zoute water
wanneer droom en doodsslok
één worden

Dianne Hoogstrate

IK HEB EEN LITURGIE

Foto's, verhalen,
al dan niet berijmde psalmen
voor of over mannen die niet talmde
om te vechten met de zee

plichtsgetrouw geen moment verzakend
springtij kennend als geen ander
hun lot aanvaardend
toen hun schepen water maakten

je vraagt je af waar-
aan de kerels,
knapen,
dachten

je kan zeggen dat alles ijdelheid is
en het najagen van wind

of bedenken dat dit is wat blijft:
geloof, hoop en liefde,
deze drie,
de grootste daarvan is liefde.

het was in de tijd
dat er geen tijd meer was
geen minuut geen moment
van respijt meer was
niet na die winternacht
einde der tijd

het was in het land
waar er geen land meer was
niets maar dan ook niets
meer voorhanden was
die februari dag
in niemandsland

het was in de zee
die nu geen zee meer was
maar meesteres
over tijd over land en
verdronken mensen was
de wrede zee

huil dan met mij
als jij daar in die tijd
en daar in dat land
voorgoed verdwenen bent
niemand jouw naam nog kent
alleen de zee

de zee

Eric van Laere

Gevonden

linker leren schoen met verweerde veter
bedekt door wier, verzonken in zand
een zwarte wollen muts met rafeldraadjes

oliejas zonder jou

de mouwen golven, alsof je er nog in zit
wil ik je jas aan de kapstok hangen
zeggen: fijn dat je weer thuis bent

je zou door de gang banjeren
halfzware shag uit je zak vissen
mijn handen pakken en diep zuchten

de zee nog in je adem

ik laat nacht na nacht het ganglicht branden
hoor in elk verdwaald geluid jouw thuiskomst
alsof de zee zich kan vergissen

Hanneke Middelburg

Schors van herinnering

Ik weet nog goed
Hoe het eraan toeging.
Je zou denken daar zijn
Geen woorden voor.
Maar toch, na jaren
Groeien herinneringen
Tot een verhaal.

Als boom op een dijk
Sta je zagezegd boven de wereld.
Je ziet en voelt
Hoe het leven zich afspeelt.
Je bent kroongetuige.

En ja, ik overleefde
De storm in mijn kruin,
De vloed aan mijn wortels.

En ja, ik kon voor enkelen
Beschutting en houvast bieden,
Hun levens redden,
Maar niet van iedereen.

Ik zag hoe zij verdwenen
In een kolkende razernij
Van wind en water.

Ik stond erbij en sta er nu
Nog steeds stil bij. Doodstil,
Hier in deze Zeeuwse polder.

Ingo de Moor

© Eenzame Uitvaart Zeeland & Watersnoodmuseum

Ontwerp: Vos Broekema

Druk: Media58, Vlissingen

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, geluidsband, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

